
HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Ausztria „egyes számú közellenségének” esete*

1973 tavaszán a Bécs melletti Guntramsdorf közelében a déli autópálya mellett óriási robbanás történt. A környékbeli lakosok értesítésére kiszálló csendőrség a robbanás helyszínén nagy krátert talált, amelynek környékén a bűnügyi technikusok aztán szorgos aprómunkával felkutatták egy időzítő szerkezet néhány darabját, egy elgörbült bőröndzárát, fadarabkákat és számtalan húsmaradványt.

A feltételezhetően emberi maradványokból a helyszínelés végeztével csak 12 kilót sikerült összegyűjteni (ezt is több száz darabban), mert a legnagyobb sem érte el a 15 cm-t. Noha a nagy erejű robbanás szinte atomjaira szaggatta áldozatát, sehol sem sikerült felkutatni a fejét, illetve annak részeit. A szakértők szerint a robbanás után is meg kellett volna maradniuk legalább a fogmaradványoknak mint az emberi test legkeményebb részeinek.

A nyomokból okszerűen arra kellett következtetni, hogy ha az illetőnek nem volt feje, akkor ez csak egy hullán végrehajtott robbantás lehetett.

A törvényszéki orvos szakértőknek igazán nem volt könnyű dolguk, de az alapos anatómiai ismereteik birtokában valóban mestermunkát végeztek. Már aznap közölték az áldozat nemét, mert a helyszínén talált prosztata- és nemiszerv-darabokból egyértelműen férfira lehetett következtetni. Ugyancsak rutinszerűen állapították meg a vércsoportot, továbbá még két fontos azonosítási szempontot: az illető férfi mellkasa erősen szőrös volt, és valamikor átesett egy vaksélműtéten. A csontok olyan apró darabokra zúzódtak szét, hogy nem lehetett felelősségteljesen következtetni a testmagasságra.

A bécsi rendőrségre még aznap befutott egy kétségbeesett anya bejelentése: 25 éves fia, Richard Dvorak két napja eltűnt, az előző nap kellett volna egy karate-csapattal Japánba repülnie, de nem ment haza előzőleg a poggyászáért, és a repülőtérré sem ért oda, így a csapat nélküle utazott el.

A rendőrség nyomozásba kezdett ebben az eltűnési ügyben is, de már másnap le is állította, mert egy tanú, Ernst Dostal, az ügy későbbi főszereplője, azt vallotta, hogy előző nap még látta Dvorakot egy étterem ablakán keresztül. Azért Dostalt keresték fel elsők között, mert szoros barátság fűzte Dvorakhoz, és közös volt a hobbijuk.

A rendőrség úgy okoskodott, hogy ha Dvorak szerdán még élt, akkor nem lehetett ő az előző napi robbanás áldozata. Mivel az eltűnt csak nem akart előkerülni, később újra folytatták az ügyben a nyomozást.

* Nemzetközi rendőrségi szaklapok anyagai alapján összeállítva.

HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

A másik szálon is változatlanul keresték az eltűnt személyek között a testrészekből azonosítható személyt, és egy ponton a két ügy találkozott: Dvorak vércsoportja megegyezett a talált részekével, neki is erősen szőrös volt a mellkasa, és kivették a vakbelét. Mivel nem volt más hasonlóan nagy egybeesésű eltűnt személy, a nyomozókban felvetődött az azonosság gyanúja, no és ebből következően az is, hogy ez esetben Dostal tanúvallomása hamis.

Az egyéb körülmények után kutatva kiderült, hogy Dvorak rajongott a fegyverekért és a robbanószerekért. Tiltott fegyverviselés miatt egyszer már összeütközésbe került a törvénnyel. Mindez csak tovább erősítette annak gyanúját, hogy az áldozat Dvorak lehet. De ha ő az áldozat, vajon kinek állhatott az érdekében fellobbantani a hullát?

Ezek után kézenfekvőnek tűnt Ernst Dostal ismételt kihallgatása, annál is inkább, mert a csendőrség úgy értesült, hogy ő is rajong a fegyverekért, és szintén karatézik. Megtudták továbbá a nyomozók, hogy úgy hírlett, Dvorak meg akarta venni Dostal Mitterndorf-beli parasztházát.

Mivel felvetődött, hogy Dvorak itt tartózkodik, a rendőrség házkutatást tartott a házban, és elhűlve tapasztalta, hogy az épületben Dostal valószínű kísérletkasztyót rendezett be, olyat, amilyen csak a rossz horrorfilmekben látható. Az épület tele volt mindenféle csapdával, lőréssel, volt itt továbbá hangszigetelt kínzókamra, de a pincében találtak még egy komplett lőteret is. Ekkor vetődött fel annak a gyanúja, hogy a robbanás elképzelhetően összefüggésbe hozható a Dostal családdal, ezzel a tehetős, ámde fölöttébb furcsa famíliával.

Az apa egy svájci cég ausztriai megbízottja volt, és feleségével együtt majomszeretettel csüngtek egyetlen gyermekükön. A fiú mérnöki diplomát szerzett, és minden esélye megvolt, hogy átveszi apja íróasztalát. Megállapítható volt, hogy az apa és a fia is ellenállhatatlanul vonzódott a fegyverekhez, robbanóanyagokhoz.

A csendőrség ennyi gyanús körülmény után úgy határozott, még egyszer megvizsgálja a Dostal fiú alibijét. Eközben néhány állításról kiderült, hogy valóltan tényeken alapul, ezért telefonon tanúként beidézték Bécsbe, az alsó-ausztriai csendőrpáncsnokságra.

A reggel fél 9-től délután ötig tartó kihallgatáson Dostal többször is olyan adatokat erősített, amelyekről a nyomozók már tudták, hogy hamisak, így tovább erősödött annak gyanúja, hogy Dostalnak valami köze lehetett Dvorak eltűnéséhez (és feltehetően fellobbantásához is).

Mivel abban reménykedtek, hogy ha tanúként hallgatják ki, több részletet is őszintén feltár, elmulasztották a megmozgatását – pedig két töltött revolver volt Dostal nadrágderekában. A beszélgetés egészen délig szinte kötetlen formában zajlott, a kihallgatója megengedte, hogy elmenjen ebédelni egy közeli vendéglő-

HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

be, de délután – miután egyre több ellentmondásba bonyolódott – a hangulat fenyegetőbbé vált. Amikor aztán a felügyelő az illetékes bírósággal beszélt Dostal esetleges előzetes letartóztatásáról, lövések dördültek.

A lövések és az utánuk következő kiáltások hallatára kitódultak a szomszéd szobából. Szerencsétlenségükre, ugyanis a folyosóra kirohanó Dostal további két csendőrfelügyelőt lőtt le. A csendőrtisztek többségénél nem volt fegyver, hogy viszonozzák a tüzet, akinél meg volt, az azért nem lőtt, mert azzal a többiek testi épségét veszélyeztette volna. A zűrzavarban Dostalnak sikerült meglépnie. Mire odaért, a csendőrlaktanya kapuja zárva volt ugyan, de a vadul lövöldöző ámokfutó eltalált egy újabb csendőrtisztet.

Miután nem jutott ki a kapun, Dostal kiugrott az egyik első emeleti mosdóhelyiség ablakából. Ráesett egy ott parkoló autó motorháztetőjére, de jelentősebb sérülések nélkül ért földet. Fegyverrel a kezében megállított egy arra haladó tanulóvezető-autót, a tanulót és az oktatót kiszállította, beugrott a kocsiba, és nagy sebességgel elhajtott a helyszínről. Mindez pillanatok alatt történt, és az eset váratlansága miatt sikerült úgy elmenekülnie, hogy a megdöbbent csendőrök közül nem üldözte senki!

Mint utólag kiderült, Dostal első útja egy közeli fegyverkereskedésbe vezetett, ahol a fegyverviselési engedélye felmutatása után sietve vásárolt egy újabb Smith and Wesson revolvért és hozzá kétszáz löszert. A szökéshez használt autót a nyomban megindított általános körözés még aznap este megtalálta Bécs külvárosában.

Mivel Dostal délután nem ment haza a csendőrségről, az apja 15.30-kor elment otthonról, és mint kiderült, magához vett egy revolvért, valamint löszert. A robantástól az ámokfutó lelövéséig Bécs, de szinte egész Ausztria rettegett, teljes joggal, mert nem egy ártatlan ember halt meg az őri kezétől. A félelmet persze a bulvárlapok is gerjesztették, és Dostalt „Ausztria egyes számú közellenségének” nevezték. Mindenesetre tény, hogy az üldözés napjaiban sokan csak félve mertek kilépni az utcára.

Miután az eddigi négy csendőrtiszt lelövése kellő alapot nyújtott az általános körözésre, mozgósították Bécs és Alsó-Ausztria minden bevethető biztonsági erejét. Az üldözők másnap eredménytelenül kutatták Dostal nyomát. A számba jöhető menekülési célpontjait megfigyelés alatt tartották, de az üldözőtnek nyoma veszett.

Dostal ez idő alatt egy Bécs melletti üdülőtelep vikendházában rejtőzött, amely egy Steiger nevű bécsi házaspáré volt. A házaspár mit sem sejtve ült az autójába, hogy egy kellemes napot töltsön a nyaralójában. 10.15-kor értek a házhoz, kényelmesen kiszálltak a kocsiból, kipakoltak, de amikor beléptek volna a házhoz tartozó kertbe, kivágódott a ház ajtaja, és Dostal rontott ki az épületből. Szó nélkül tü-

HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

zeli mindkettőjükre, és a házaspárt több lövés is eltalálta. Dostal elvette az autókulcsukat, és nagy sebességgel távozott.

Miközben Dostal a kulcsokat kereste, a lövések zajára az egyik szomszéd elősietett, és nagy lélekjelenléttel (meg a kezében tartott seprűvel) igyekezett megakadályozni Dostalt a menekülésben. Az ámokfutó ezúttal nem lőtt, de a pisztolyával leütötte a nőt.

A telefonon riadóztatott rendőrség és a mentők percekben belül a helyszínre érkeztek, de Steigerék röviddel a kórházba szállítás után belehaltak a sérüléseikbe. Dostal következő útja viszonylag rövid volt. A menekülésre használt autót megtalálták egy parkolóban, nem messze a tett színhelyétől, benne a tettes revolverével, hétezer schillinggel, továbbá Dostal személyi iratait.

Ezúttal az üldözők rögtön kézbe kapták a menekülés következő láncszemét, egy közelben horgászó fiatalember elmondta ugyanis, hogy nem sokkal korábban hozzálépett egy férfi, pisztollyal a kezében, nagy nyugalommal közölte, hogy ő Dostal, és követelte az autó kulcsait. A fiatalember a napilapokból már tudta, milyen veszélyes bűnözővel hozta össze a sors, ezért vonakodás nélkül teljesítette Dostal követelését. Ez röviddel 11 óra előtt történt. A tanú elmondásából kiderült, hogy Dostal átöltöztött, és a meggyilkolt Steigerné kék melegítőjét, zöld kabátját, valamint kalapját viselte.

Miután eleredt az eső, a bűnözőnek a szó szoros értelmében nyoma veszett.

Hatvan rádióskocsi, egy helikopter, megszámlálhatatlan csendőr és rendőr volt ekkorra már talpon, és keresték az ámokfutót, akiről csak később derült ki, hogy túl volt már árkon-bokron: csak 17.30-kor futott be csak a következő hír, ezúttal egy cserkészcsapatától. A fiúk 12.30-kor figyelték meg azt a gyanús férfit, aki egy Ford Escortból szállt ki Klosterneuburgban egy erdőszélen, Bécs másik végén. Amikor a kirándulásról visszatértek, és a gépkocsit még mindig ott találták, a cserkészcsapathoz híven értesítették a csendőrséget.

A hatóság a helyszínen megállapította, hogy valóban ez a keresett jármű. Itt ismét megszakadt a nyom, és már soha senki sem fogja megtudni, hogyan került Dostal a bécsi erdő Klosterneuburgtól messze eső másik pontjára, a nyomozókat ugyanis nem tudták az autótól követni a tettes útját. Mindenesetre a gyilkos ez idő alatt – mint később kiderült – egy gazdag bécsi fogorvos üres vadászlakában ruhát cserélt, és kényelmesen falatozgatott. Ezúttal vadászruhába öltöztött, és magához vett két golyós vadászfegyvert 130 löszerrel, majd 19.30 körül a fogorvos terepjáróján elhajtott. Egy közelben lakó szemtanúja volt Dostal távozásának, és telefonon riasztotta a vadászlak gazdáját, ő pedig értesítette a csendőrséget. A helyszínen sietők a sárban még követni tudták az autó nyomát egy darabig, de a szilárd útra érve ismét elvesztették, ezúttal csaknem 48 órára.

Ekkorra már szinte egész Ausztria az üldözés lázában égett. A lakosságtól naponta több száz bejelentés futott be, ezekről persze sorban kiderült, hogy az emberek hajlamosak rémeket látni. Egy bejelentő azonban a *Kurier* című napilapban megjelenő apróhirdetésre hívta fel a figyelmet. A szöveg a következő volt: „1919, hétfőn a toronynál hiába vártam rád, szerdán és csütörtökön 22 órakor újra próbálkozom. Pillanatnyilag a 02-7-74-326-os telefonon vagyok elérhető.” Mivel ez a telefon egy bécsi család üresen álló hétfégi házában volt, felkeltette a nyomozók érdeklődését. Az üldözők kiszálltak a helyszínre, és a kérdéses háznál ott találtak elrejtve a keresett Puch terepjárót, és benne az ellopott vadászfegyvereket. Az is örök rejtély marad, hogy ki sejtíthetett Dostalnak az apróhirdetés feladásában.

Dostal azonban nem volt a ház körül, de a nyaraló közelében egy dombon magányos épület állt, és a nyomozókutyák nagyon határozottan megindultak arrafelé. A nyomozás irányítóiban felvetődött, hogy hátha ez az az épület, amelyre az apróhirdetés mint toronyra célzott, újabb erőket rendeltek a helyszínre, és körbekeřítették a magányos épületet.

Alig foglalták el a mesterlövészek a helyüket, amikor Dostal megpróbált kitörni. Több lövést adott le a legközelebbi csendőri irányába, ő pedig habozás nélkül viszonozta a tüzet. A bűnöző két lövést kapott, az egyik a fején, másik a felkarján érte. Egy órával később, a közeli St. Pölten-i kórház műtőasztalán halt bele sérülésébe.

Az ügy azonban ezzel nem ért véget. Az ámokfutó apja, Robert Dostal ugyanis 1919-ben született, és nyilvánvalóan neki szólt az apróhirdetés. A nyomozók úgy értesültek, hogy Svájcba, cégének központjába távozott, így az osztrák szervek megkeresték a svájci hatóságokat. Rövidesen azt a választ kapták, hogy a keresett személy kiutazott az országból, pár órával azelőtt, hogy fiát a halálos lövés érte.

A felesége váltig állította, hogy a férje hazajön, mégis, a rejtőzködő Dostalt több héttel később haltan találták egy NSZK-beli szállodában. Fejbe lőtte magát. Mellette volt az az újság, amely a fia haláláról közölt riportot.

Eddig a tények.

A nyomozó szervek természetesen nem nyugodhattak bele az ügy technikai részének lezárásába, és a politika részéről is erős nyomás volt az ügy háttérben lévő indítékok tisztázására.

Ennek során került sor Dostalék családi körülményeinek mélyebb tanulmányozására. A nyomozók végül a cselekménysorozat motívumaira pszichológus szakértők bevonásával adtak magyarázatot. Szerintük a fiú csak utánozta apja fegyverek iránti olthatatlan szenvedélyét, és ehhez kellő anyagi támogatást is kapott a szüleitől.

A Dostal fiú minden valószínűség szerint pánikhangulatban ölt. Vonatkozott ez arra a pillanatra is, amikor rádöbbsent, hogy a kihallgatója le akarja tartóztatni, és arra is, amikor a Steiger házaspár megjelent a hétfégi házuk előtt, ahol Dostal rejtőzött.

HÍRES BŰNÜGYEK, TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Az apának szintén sajátos lelkialkata volt. Fantáziavilágát – amelyben jelentős helyet kapott az erőszak, a kalandvágy – részben úgy élte ki, hogy írt egy rossz kalandregényt, amelyet az NSZK-ban adatott ki. Mint később kiderült, fia a menekülésekor ennek egyes részleteit valószínűleg meg.

Az ügy mérlege: az Osztrák Köztársaság háború utáni történelmében példa nélküli biztonsági akciót követő vizsgálatokban több mint ezer embert hallgattak ki. Nagy valószínűséggel állítható, hogy a két Dostal emberrablásokra készült, megtalálták ugyanis ehhez a hamis rendszámmal ellátott, lopott autót, amelyet rendőrautónak (!) alakítottak át. Szerencsére az emberrablásra már nem volt idejük. Megállapítható volt továbbá, hogy a velük kapcsolatban álló Dvorak valószínűleg balesetet szenvedett – elképzelhetően a lövöldözésük közben –, és a halálát robbantással akarták fedezni. Az ámokfutásban meghalt a Steiger házaspár, egy csendőrtiszt maradandóan megbénult, két további súlyos, egy pedig könnyebb lőtt sérüléssel emlékezhet az atkozó, beteges fantáziájú bűnözőkre.